

24. Колпакова О. В. Кам'янець-Подільський український університет (1918 – 1921) / О. В. Колпакова // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки : Міжвідомч. зб. наук. праць. – К., 1994. – Вип. 3. – С. 20 – 24.

25. Протокол злученого засідання делегатів Ініціативного гуртка до улаштування вищої освіти при Міністерстві освіти і Університетської Комісії Кам'янецької Міської Думи 22 березня 1918 р. // ДАХМО. – Ф. Р – 582. – Оп. 3. – Спр. 3. – Арк. 2 – 3 зв.

26. Протокол засідання Університетської Комісії 15/2 квітня 1918 р. // ДАХМО. – Ф. Р – 582. – Оп. 3. – Спр. 3. – Арк. 4.

Аннотація

В.Р.Адамський, В.Н.Сурник

**Создание Каменец-Подольского государственного украинского университета:
историко-правовые процессы в период Центральной Рады**

В статье рассматривается комплекс важных историко-правовых вопросов, связанных с основанием Каменец-Подольского государственного украинского университета, анализируется роль правительственных структур и органов местного самоуправления в этом процессе, раскрывается деятельность знаменитых государственных, общественных и культурных деятелей в области строительства системы национального высшего образования.

Ключевые слова: *Каменец-Подольский государственный украинский университет, И.Огиенко, профессорско-преподавательский состав, студенты, общество „Просвита”, местное самоуправление, учебное заведение.*

Summary

V.R.Adamskyi, V.M.Surnyk

**Foundation of Kam'yanets'-Podil's'kyi State Ukrainian University:
Historic-Legal Processes in the Period of Central Rada**

The complex of important historic-legal questions, connected with the foundation of Kam'yanets'-Podil's'kyi State Ukrainian University is studied in the article, the role of governmental structures and local self-governmental bodies in the process is analyzed, the activity of famous state, social and cultural figures in the sphere of formation of the system of national higher education is revealed.

Key words: *Kam'yanets'-Podil's'kyi State Ukrainian University, I.Ohiyenko, the faculty, students, organization "Prosvita", local self-government, educational institution.*

Дата надходження статті:

„12” жовтня 2009 р.

УДК 371.134+373.3:004.05 (045)

В.М.БАРАНОВСЬКА,
викладач
(м.Хмельницький)

**Використання педагогічних програмних засобів при підготовці майбутніх вчителів
початкової школи**

У статті здійснено аналіз проблеми впровадження та використання педагогічних програмних засобів із раціональним поєднанням традиційних методів та засобів навчання при підготовці майбутніх вчителів початкової школи.

Ключові слова: *інформаційні технології, інформаційна компетентність, інформатизація освіти, педагогічні програмні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютерно орієнтовані технології навчання.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Характерною рисою нашої епохи є перехід суспільства від індустріального до постіндустріального, а нині – до інформаційного. Інформаційні технології все глибше проникають в усі сфери людської життєдіяльності, стають потужною продуктивною силою суспільства. Тому в найближчому майбутньому від рівня інформаційної культури молодого покоління залежатиме науковий, технічний, виробничий, соціально-економічний потенціал народного господарства будь-якої держави та рівень добробуту її народу [3].

Саме тому інформатизація освіти як невід'ємна складова загальної інформатизації суспільства має вирішити завдання підготовки нового покоління до його продуктивної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Запровадження в навчальний процес сучасних інформаційних, зокрема, комп'ютерно орієнтованих і телекомунікаційних технологій, відкриває нові шляхи й надає широкі можливості для подальшої диференціації загального навчання, всебічної активізації творчих, пошукових, особистісно орієнтованих комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності й відповідності запитам практики. Таким чином, удосконалення системи підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів (з орієнтацією останніх на використання засобів інформаційних технологій у їхній подальшій професійній діяльності) – є першочерговим завданням вищої школи [6].

Реалізація сучасної освітньої парадигми значною мірою залежить від учителя початкової школи, якому притаманні духовність і висока мораль, інтелігентність, професійна компетентність, творче педагогічне мислення, гуманістична та гуманітаристична спрямованість педагогічної діяльності. Його підготовка має здійснюватися на засадах фундаментальності, варіативності та альтернативності, гуманізації навчально-виховного процесу і гуманітаризації його змісту.

Практика засвідчує, що на сучасному етапі розвитку освіти ще існують суперечності між необхідністю впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітні системи та рівнем підготовки вчителів до використання цих технологій у навчально-виховному процесі. Особливо це стосується підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Швидкість зміни інформації у сучасному світі висока, тому гостро постає питання формування в студента оптимальних комплексів знань і способів діяльності, формування інформаційної компетентності, що забезпечить універсальність їх освіти. У розв'язанні цих проблем важливе місце займає комп'ютерне програмне забезпечення освітнього процесу [8].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблеми професійної підготовки вчителя в галузі інформаційних технологій постійно перебувають в центрі уваги науковців. Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що предметом досліджень багатьох учених є педагогічний потенціал інформаційних технологій. Зокрема, проблеми формування комп'ютерної грамотності та інформаційної культури вчителів висвітлені у працях Н. В. Апатової, Л. П. Бабенко, Б. С. Гершунського, А. П. Єршова, М. І. Жалдака, Н. Г. Джинчарадзе, А. Ю. Каджаспірова, Г. М. Каджаспірової, М. П. Лапчика, С. А. Маркова, В. М. Монахова, Н. В. Морзе, Н. Г. Ничкало, В. М. Оксмана, О. М. Пехоти, Ю. С. Рамського, Г. К. Селевка та інших; психолого-педагогічним аспектам використання інформаційних технологій у навчальному процесі присвячені праці В. П. Беспалька, О. М. Леонтєва, Ю. І. Машбиця, В. В. Рубцова, Н. Ф. Тализіної. Питаннями підготовки вчителя початкової школи в умовах інформатизації освіти займаються Г. А. Горячев, С. О. Гунько, М. М. Левшин, Е. М. Разинкіна, Й. Я. Рівкінд, Ф. М. Рівкінд, І. М. Смирнов, О. В. Суховірський, О. Є. Трофімов, В. В. Шакотько та ін.

Формулювання цілей статті... Метою статті є аналіз проблеми оволодіння майбутніми вчителями початкової школи новими методами і засобами навчальної діяльності, зокрема, використанням педагогічних програмних засобів (ППЗ) як умови формування їх інформаційної компетентності.

Виклад основного матеріалу... Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті визначає пріоритетними шляхами розвитку освіти формування високого рівня інформаційної культури кожного члена суспільства, держави, впровадження сучасних інформаційних технологій у практику навчально-виховного процесу.

На сучасному етапі інформатизація освіти розглядається як система взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення освітніх, інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу [6].

Інформаційне суспільство, в процесі становлення якого ми наразі перебуваємо, потребує нових підходів в усіх сферах діяльності людини, в тому числі й педагогічній. Рисами, що відрізняють інформаційне товариство, є збільшення ролі інформації і знань у житті суспільства; збільшення долі інформаційних комунікацій, продуктів та послуг у валовому внутрішньому продукті; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг. Особливості інформаційного суспільства повинні відобразитись на системі освіти в цілому та підготовці вчителів зокрема.

Як засвідчив президент Академії педагогічних наук України В.Г. Кремень, „інформаційне суспільство є інноваційним за своєю сутністю. Тому і освіта повинна набути інноваційного характеру, а її вихованці мають бути здатними до інноваційного типу життя і діяльності, глибоко засвоїти інноваційну культуру” [5]. Таким чином, інформаційне суспільство висуває, з одного боку, нові вимоги до сучасного вчителя: вміння орієнтуватись у зростаючому обсязі інформації, її творче використання, вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в професійній діяльності, прагнення до інноваційної діяльності, а, з іншого боку, пропонує і новітні засоби, які сприяють формуванню особистості вчителя нової генерації [7]. Зокрема, ІКТ виступають одночасно і в якості мети навчання, і в якості інноваційного засобу реалізації інших освітніх цілей [5].

Із усього різноманіття педагогічних застосувань НІТ на основі сучасної електронної техніки, зазначає М.І. Жалдак, особливо слід наголосити на розробці та використанні педагогічних програмних засобів (ППЗ) або програмних засобів навчально-виховного призначення (ПЗНП).

Програмним засобом навчального призначення є такий засіб, у якому відображено деяку предметну галузь, певною мірою реалізовано технологію її вивчення, забезпечено умови для здійснення різних видів навчальної діяльності.

До ПЗНП умовно можна віднести, окрім власне програмних засобів навчального призначення, відеоматеріали, аудіоматеріали, гіпертекстові і гіпермедійні системи навчального призначення тощо.

За допомогою програмних засобів можна подати на екрані у різній формі навчальну інформацію; ініціювати процеси засвоєння знань, набуття умінь та навичок навчальної або практичної діяльності; ефективно здійснювати контроль за результатами навчання, тренаж, повторення; активізувати пізнавальну діяльність учнів; формувати й розвивати певні види діяльності.

Під час розробки та використання ПЗ навчального призначення виникає потреба в створенні навчально-методичних та інструктивних матеріалів, що забезпечують його застосування; це визначено у формуванні так званого програмно-методичного забезпечення педагогічної системи. Це певний комплекс, що містить:

- програмний засіб або пакет програмних засобів навчального призначення;
- інструкцію для користування програмним засобом навчального призначення або пакетом програмних засобів навчального призначення;
- опис методики (методичні рекомендації або вказівки) з застосування програмного засобу або пакету програмних засобів навчального призначення [1].

При цьому можлива розробка методичних рекомендацій окремо для викладача та для студентів.

З точки зору реалізації дидактичних принципів у навчальному процесі, використання ПЗ для реалізації методичних цілей навчального процесу дає:

- індивідуалізація та диференціація процесу навчання (за рахунок можливості поетапного просування до мети за напрямками різної міри складності);
- здійснення контролю із зворотнім зв'язком, з діагностикою помилок (констатація причин помилкових дій учня і демонстрація на дисплеї комп'ютера відповідних коментарів) за результатами навчання та оцінкою результатів навчальної діяльності;
- здійснення самоконтролю та самокорекції;
- здійснення тренування в процесі засвоєння навчального матеріалу та самопідготовки учнів;
- вивільнення навчального часу за рахунок виконання на комп'ютері трудомістких процесів і діяльності, пов'язаної з числовим аналізом;
- комп'ютерна візуалізація навчальної інформації (об'єкта, що вивчається; процесу, що розглядається, тощо);
- моделювання та імітація об'єктів, процесів або явищ, що вивчаються чи досліджуються;
- проведення лабораторних робіт (наприклад, з фізики або хімії) в умовах імітації в комп'ютерній програмі реального дослідження або експерименту;
- створення та використання інформаційних баз даних, необхідних у навчальній діяльності, та забезпечення доступу до мережі інформації;
- підсилення мотивації вивчення (скажімо, за рахунок винахідницьких засобів програми або створення ігрових ситуацій);
- озброєння студентів стратегією засвоєння навчального матеріалу;
- розвиток у студентів певного виду мислення (наочного, просторового, теоретичного тощо);
- формування вміння приймати оптимальне рішення або варіативні розв'язки в складних ситуаціях;
- формування культури навчальної діяльності, інформаційної культури викладача та студента (наприклад, за рахунок використання системи підготовки текстів, електронних таблиць, баз даних або інтегрованих пакетів користувача) [1].

Досвід застосування комп'ютерно орієнтованих засобів навчання свідчить, що найефективнішою формою використання ПЗ у навчальному процесі є їх включення до складу програмно-методичних комплексів (ПМК), тобто використання програмних засобів разом із супроводжуваними друкованими матеріалами, призначеними для вчителя, а також для студентів. Перехід до нових комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання, створення умов для їх розробки, апробації та впровадження, раціональне поєднання нових інформаційних технологій навчання з традиційними — складна педагогічна задача і потребує вирішення цілого комплексу психолого-педагогічних організаційних, навчально-методичних, технічних та інших проблем [4].

Основними серед цих проблем є:

- розробка науково-методичного забезпечення вирішення завдань інформатизації навчально-виховного процесу;
- підготовка педагогічних кадрів до використання в навчальному процесі засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- підготовка студентів до використання сучасних засобів навчально-пізнавальної діяльності;

- матеріально-технічне та науково-методичне забезпечення навчальних закладів;
- розробка методик використання сучасних інформаційних технологій навчання у навчальному процесі під час вивчення всіх без винятку навчальних предметів.

Успішне вирішення багатоаспектних проблем інформатизації навчального процесу можливе лише за дотримання психолого-педагогічних умов, які визначають ефективність навчально-пізнавальної діяльності. Актуальність психолого-педагогічної проблематики обумовлена передусім тим, що вона охоплює практично всі питання, пов'язані з використанням комп'ютерної техніки у навчальному процесі, починаючи з психолого-педагогічного обґрунтування використання комп'ютерної техніки безпосередньо як засобу навчання, з'ясування психологічних особливостей використання комп'ютера студентами різних вікових груп, розробки комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання різних навчальних предметів, і закінчуючи таким практично важливим питанням, як подолання психологічного бар'єру, що виникає у багатьох потенційних користувачів (вчителів, керівників навчальних закладів, педагогів-дослідників) стосовно самої ідеї інформатизації всього навчального процесу і пов'язаною з цим необхідністю докласти певні зусилля для оволодіння новими методами і засобами навчальної діяльності [1].

Висновки... Узагальнюючи вищевикладене, зауважимо, що в основному доцільність застосування НІТ, зокрема ППЗ, визначається можливостями їхнього використання як засобу візуалізації навчальної інформації, засобу формалізації знань про предметний світ, інструменту вимірювання, відображення та впливу на предметний навколишній світ.

Концепція інформатизації навчального процесу, заснована на органічному поєднанні традиційних і новітніх засобів навчання, передбачає поетапне, поступове впровадження у навчальний процес ППЗ, раціональне поєднання традиційних методів та засобів навчання з сучасними інформаційними технологіями, що веде до поліпшення результатів навчання.

Список використаних джерел та літератури:

1. Жалдак М. І. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики : посіб. для вчителів / [авт. кол. : М. І. Жалдак, В. В. Лапінський, М. І. Шут та ін.]. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 182 с.
2. Жалдак М. І. Комп'ютер на уроках математики : посіб. для вчителів / М. І. Жалдак. – К. : Техніка, 1997. – 303 с.
3. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. – Вип. 4. – 230 с.
4. Моисеева М. В. Интернет-обучение : технологии педагогического дизайна / [М. В. Моисеева, Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина и др.]. – М. : Камерон, 2004. – 216 с.
5. Парламентські слухання 21 вересня 2005 року з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні : офіційний веб-сайт Верховної ради України [Електронний ресурс] / В. Г. Кремень. – Режим доступу : http://portal.rada.gov.ua/control/uk/publish/article/news_left.
6. Педагогічні технології та педагогічно-орієнтовані програмні системи: предметно-орієнтований підхід / (група авторів) // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2002. – № 6. – С. 19.
7. Снігур О. М. Інформаційні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Снігур, М. І. Жалдак, І. В. Володько. – К. : РНЦ ДІНІТ, 2003. – 194 с.
8. Шиман О. І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання інформатики” / О. І. Шиман. – К., 2005. – 20 с.

Анотація

В.Н.Барановская

Использование педагогических программных средств при подготовке будущих учителей начальной школы

В статье проведено анализ проблемы внедрения и использования педагогических программных средств с рациональным соединением традиционных методов и средств обучения при подготовке будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: *информационные технологии, информационная компетентность, информатизация образования, педагогические программные средства, информационно-коммуникационные технологии, компьютерно-ориентированные технологии обучения.*

Summary

V.M.Baranov'ska

Usage of Pedagogical Programme Means when Preparing Future Primary School Teachers

The analysis of the problem of introduction and usage of pedagogical programme means together with rational combination of traditional methods and means of teaching when preparing future primary school teachers has been done in the article.

Key words: *informational technologies, informational competence, informatization of education, pedagogical programme means, information-communicative technologies, computer directed technologies of teaching.*